



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Punct. Diffic. 3. Proponitur & probatur conclusio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

est venire emanativitas quantitatis, & aliarum perfectionum.

Virtutes Formæ, possunt dividi in virtutes Physicas: & in virtutes intentionales. Prior illæ, sunt perfectiones formæ, in ordine ad actum Physicum. Posteriores sunt perfectiones, in ordine ad actum Intellectus, & Voluntatis.

Hinc Virtutes Intentionales dividuntur in Intellectuales & Morales; illæ perficiunt Intellectum, hæ voluntatem. Virtutes intellectuales, præter divisionem in Naturales & Supernaturales, dividuntur in Speculativas, & Practicas. Speculativæ sunt, Intellectus, Sapientia, Scientia. Practicæ autem sunt, Prudentia & Ars, quamvis etiam Prudentia soleat numerari, inter virtutes voluntatis reductivè & finaliter, seu, ut loquitur S. Thom. ibid. q. 58. a. 3. ad 1. *Licet prudentia, secundum essentiam suam sit intellectualis virtus: secundum tamen materiam, convenit cum moralibus virtutibus: est enim recta ratio agibilium.*

RATIO. Divisionis harum virtutum intellectualium, deducitur ex S. Thom. 1. 2. q. 56. a. 2. in (.). Cum, ut sic, virtus, sit perfectio potentie in ordine ad actum, etiam virtus intellectus illud erit, quod est perfectio intellectivæ, in ordine ad actum. Quia verò intellectus est, qui versatur circa verum; hinc, quod erit perfectio intellectivæ in ordine ad verum, erit perfectio intellectivæ in ordine ad actum illius. Verum autem ipsum, dupliciter considerari potest, in quantum est per se ipsum notum, & in quantum notum, per aliud. Virtus versans circa verum, per se ipsum notum, est intellectus, seu habitus primorum principiorum. Vel ob hanc proportionem: quia sicut omnes actus intellectus, pendent elicitive ab intellectu; ita omnes Conclusiones à primis principiis, tanquam motivis illuminativis, & unde fit deductio. Si autem, sit Verum notum per aliud, notificatio illa erit notificatio per causam, h. e. per principium influens in illam notitiam motive, quod ipsum esse notum per aliud, tanquam, per causam, dupliciter adhuc fieri potest, vel, per causam altissimam, & hoc erit Sapientia; vel, per causam, quæ sit quidem ultima, sed nonnisi in aliquo genere, & hoc erit, Scientia. Quia autem intellectus, non tantum sistit in speculatione veri, sed etiam se extendit ad praxim, indigebit complente se perfectione ad actus etiam practicos. Cumque ad praxim descendatur, vel faciendum, vel agendo, de quorum distinctione alibi, ad faciendum, dirigit quidem ars, quæ definitivè per S. Th. 1. 2. q. 57. a. 3. *est Ratio recta aliorum operum faciendorum:* & Prudentia insuper erit necessaria, quæ definitivè est, recta ratio agibilium.

Quod attinet ad Virtutes voluntatis perfectivas voluntatis, in ordine ad actum moralem: eas alia phrasi describit Arist. 2. Eth. cap. 2. *Vir-*

tus est habitus electivus in mediocritate, quantum ad nos, consistens. Et, hinc oritur divisio virtutis, spectantis medium rei, & medium rationis, de quo aliàs.

Sed jam, sub finem est necesse, totius quaternarii numeri virtutum moralium, rationem reddere. Quia habet S. Thom. 1. 2. q. 61. a. 2. in Corpore: quam placet ipsis terminis S. Thom. ponere: *Numerus aliquorum accipi potest, aut secundum principia formalia, aut secundum subiecta, & utroq. modo inveniuntur quatuor virtutes Cardinales. Principium enim formale virtutis, de qua nunc loquimur, est rationis bonum, quod quidem dupliciter potest considerari. Vno modo, secundum quod in ipsa consideratione rationis consistit, & sic, erit una virtus principalis, quæ dicitur, Prudentia. Alio modo, secundum quod circa aliquid ponitur rationis ordo, & hoc, vel circa operationes; & sic est Iustitia, vel circa passiones. & sic necesse est esse duas virtutes: ordinem enim rationis necesse est ponere circa passiones considerata repugnantia ipsarum ad rationem, quæ quidem potest esse dupliciter. Vno modo, secundum quod passio impellit ad aliquid contrarium rationi, & sic est necesse, quod passio reprimatur, & ab hoc denominatur, Temperantia. Alio modo, secundum quod passio retrahit ab eo, quod ratio dicat: sicut timor periculorum vel laborum, & sic necesse est, quod homo firmetur in eo quod est rationis, ne recedat, & ab hoc denominatur Fortitudo, & similiter secundum subiecta idem numerus invenitur. Quadruplex enim invenitur subiectum huius virtutis, de qua nunc loquimur, scilicet, rationale per essentiam, quod prudentia perficit, & rationale per participationem, quod dividitur in tria; id est, in voluntatem, quæ est subiectum Iustitiæ; & in concupiscibilem, quæ est subiectum Temperantiæ, & in irascibilem, quæ est subiectum Fortitudinis.*

Præter autem has Divisiones Virtutis, sunt aliæ, sed minus necessariae: in virtutem veram, & virtutem fictam. *jam sit*

Punctum Difficultatis 3.

Proponitur, & probatur Conclusio.

DICENDUM est 1. *Iustitiam esse Virtutem.*
PROBATUR 1. Auc. Arist. qui 5. Eth. c. 1. sic ait: *Atque hoc quidem Iustitia virtus perfecta est, non absoluto tamen, sed ad alterum. Quo termino, non negat Iustitiam esse virtutem, simpliciter: sed dicit, esse virtutem, quæ non sistit in solo ordine ad subiectum suum, ejusque dispositione bona, sed respicitalium.* Unde inferius subdit: *Ac perfecta quidem maximè est: quia perfecta est virtutis usus perfecta autem: quia, qui eam habet non solum secum, sed cum altero etiam, virtute, uti potest.* Idem docet S. Thom. 2. 2. q. 58. a. 4.

PROBATUR 2. Ratione S. Thom. Quod facit humanas operationes bonas & rectas, est Virtus: ut colligere est ex definitione Virtutis; sed Iustitia facit humanas operationes bonas & rectas.

rectas. Quod ipsum probatur, tam quoad Majorem quam, quoad Minorem. Quod reddit actum attingentē regulam rationis, secundum quam actus humani rectificantur; est virtus. Sed Justitia est talis: dicitur enim ratio suum cuique tribuendum &c. similia, quæ omnia spectant ad Justitiam.

PROBATUR 3. Vera est hæc universalis. Omnis perfectio subjecti in ordine ad actum, est virtus: est enim definitio, quæ convenit omni. Ergo vera & hæc, particularis. Aliqua perfectio subjecti, in ordine ad actum, est virtus. Sed Justitia, est aliqua perfectio subjecti in ordine ad actum. Ergo est virtus. Subsumpt. Antec. probatur Perfectio subjecti, in ordine ad actum, qui est ad alterum, reddit unicuique quod suum est. Subsumo. Sed Justitia est redditiva unicuique quod suum est. Ergo Justitia est perfectio subjecti in ordine ad actum, qui est ad alterum. Prima propositio, probatur. Si illa non esset vera, deberet ex regulis de Contradictoriis. Contradictoria illius esse vera, nempe, perfectio subjecti in ordine ad actum, qui est ad alterum, non reddit unicuique quod suum est: hoc autem dici non potest quia aliis furari esset bonum. Et sic ut conjunctio contradictoriorum in intellectu, est quid absonissimum: ita, & conjunctio eorundem in moralibus, est mala, secundum proportionem cum intellectu alibus. Si autem furtum esset bonum, esset talis conjunctio: nam haberet aliquis alienum, ut proprium, cum non sit proprium. Minor illa principalis, probatur, ipsa suppositione. Quæstionis: de taliter enim sumpta justitia loquimur, quæ sit redditiva unicuique quod suum est.

OBJICITUR 1. Nullus est virtuosus per necessitatem. Omnis Justus, est virtuosus per necessitatem. Ergo nullus Justus est virtuosus. Ergo, neque justitia faciens justum, erit virtus. Minor probatur: quia alienum v.g. reddere est necesse, punire item malos, est necesse, &c. similia.

RESPONDETUR. Necessitatem coactivam, quæ excludit lubentiam agentis, & in ordine ad meritum, libertatem destruere rationem virtutis, sed non necessitatem quam dicit hoc principium ad hos suos actus. Explicatur distinctio. Non omnis necessitas destruit rationem virtutis. Nam, cum aliquis exercet actum virtutis, necesse est, ut illum exerceat ex suppositione, & tamen tunc, vel maxime virtuosus est; debetque omnino dari aliqua virtus, quæ tamen necessitatur ad suos actus, v.g. liberalitas ad faciendas moderatas distributiones gratuito de proprio, & tamen, ut supponitur, hoc virtutis est. Quia autem necessitas, quæ habetur in virtute justitiæ, non adfert destructionem potentiæ proximæ ad utrumlibet non adfert coactionem &c. ideo hæc necessitas, nec destruet rationem Virtutis.

OBJICITUR 2. Quod non compatitur secum alias virtutes, non est virtus. Justitia non compatitur secum alias virtutes: quia restitutio bonorum, non compatitur secum virtutem paupertatis: nam vult esse habentem unde reddat, &c. similia.

RESPONSUM est ad similem objectionem in materia de Pœnitentiæ virtute. Quod omnes virtutes compatiuntur se, ratione sui; licet non compatiuntur se omnes ratione extremorum: h.e. cum utrumque extremum actione honesta exerceri potest. Unde virtus justitiæ & paupertatis, compatiuntur se ratione sui, sed non compatiuntur se ratione extremorum: nam hoc, quod est habere, & ex habito dare, est extremum, ad quod attendit justitia. Jam autem extremum ad quod attendit paupertas, est non habere (supple proprium) nec ex habito dare. An autem Religiosus teneatur ad restitutionem de acceptis in seculo? de hoc, in materiamorali.

OBJICITUR 3. Virtus non potest supponere peccatum: debet enim esse bona, si bona, ex integra causa, si ex integra causa, non debet supponere malum. Jam autem Justitia saltem reformativa, supponit peccatum.

RESPONDETUR. Quod virtus supponere possit peccatum, tanquam abolendum, & destruendum: licet, non supponat peccatum tanquam aliquid à se intentum, sed de his fusiùs in materia de pœnit.

DICENDUM 2. *Justitiam esse virtutem moralem.*

PROBATUR 1. Virtus, quæ ponit actiones voluntatis honestas, ut notum est, ex definitione virtutis moralis, est, virtus moralis. Sed Justitia ponit actiones voluntatis honestas: quia ponit actionem voluntatis de servando Jure indemni aliis, ponendaque æqualitate, &c. nemo enim sola cognitione debiti reddendi, fit justus. Ergo.

CONFIRMATUR insuper. Virtus respiciens bonum, est virtus voluntatis. Unde etiam virtutes respicientes verum, dicuntur esse virtutes intellectus. Quod utrumque in hoc fundatur. Quia virtutes, sunt perfectio potentiarum: sed, non essent perfectio potentiarum, si virtutes respicientes bonum, non essent virtutes voluntatis, & respicientes verum, non essent virtutes intellectus.

Quod ipsum probatur. Illud non potest esse virtus, & perfectio alicujus potentiæ, quod illam non juvat habendo se circa suum objectum. Et, sicut non juvatur, oculus speciebus audibilibus, vel sono: quia hæc non juvant oculum ad habendum se recte circa suum objectum, ita nec virtus juvaret potentiam, nec esset ejus perfectio: nisi participaret de objecto illius potentiæ. Sed Justitia respicit bonum. Quod ipsum probatur. Quia speciem boni respicere, est respicere bonum. Quod ipsum probatur. Quia

ex una

ex una parte virtus potentiae, non debet habere potentiae rationali aequale objectum. Hinc, non nisi scientia, ut sic, vel potius aggregatum omnium scientiarum, & noticiarum respicit intelligibile, vel verum, ut sic, quod respicit potentia intellectiva, sed particulares scientiae, & speciales notitiae respiciunt certum verum. Quod si virtus potentiae, non respicit sub eadem universalitate objectum, sub qua respicit potentia, etiam virtus iustitiae non debet respicere bonum, sub ea universalitate, sub qua respicit ipsa voluntas: sed sufficit, quod respiciat speciem boni. Ex alia parte, quod, respicere speciem boni: sit respicere bonum, inde probatur: quia de illa specie boni, vera est praedicatio, quod sit bonum; aliàs non esset species boni. Ergo respicere speciem boni, est respicere bonum. Sed iustitia respicit speciem boni: quod probatur: quia respicit, ut infra probabitur, honestatem aequalitatis ad jus alienum. Ergo respicit speciem boni, est etiam honestum. Si autem respicit iustitia bonum, & est virtus voluntatis, erit virtus moralis; hæc enim hic pro eodem sumuntur.

PROBATUR 2. Virtutes, necessariae sunt ad perficiendas potentias animae. Unde illud Ethicorum, de creaturis dictum: *Nemo naturam suam habet virtutes*. Experientiaque docet, virtutes agendo acquiri; deberemusque omnes esse aequales virtute, si illas cum natura haberemus. Neque enim defectus virtutum, posset rejici in dispositionem & organorum ineptitudinem: experimur enim similes complexionem, dissimiles virtute: & eandem complexionem olim bonam, ita depravari, ut deterrimam. Sed si iustitia non esset virtus voluntatis, non perficerentur potentiae animae, quod ipsum probatur: Ponamus concupiscibilem & irascibilem, esse distinctos realiter appetitus (nam indistinctio non officit, ne multiplicentur habitus intellectus, utpote potentiae indistinctae ab anima) tunc voluntas ipsa rationalis non haberet suam perfectionem, nisi ponatur esse illius virtus iustitia. Assumptum probatur: quia actus hic, qui dicit, *volo reddere alienum*, non est actus irascibilis potentiae, quia hæc extenditur ad circumstantiam maliamovendi: Neque enim actus illius principium est potentia concupiscibilis: quia hæc ordinatur ad bonum delectabile acquirendum, quale non est objectum illius redditionis, per se loquendo. Ergo ille actus spectat ad voluntatem rationalem, secundum se spectatam. Ergo iustitia debet esse virtus voluntatis, quæ talis, utpote perfectio ita dictantis voluntatis.

PROBATUR 3. citata Auct. S. Th. I. 2. q. 69. a. 2. & Arist. 5. Eth. c. 2. *Iustitia, ait, est quæ iustus dicitur iusti, operator ex electione*. Certè autem electio voluntatis est.

OBJICITUR 1. Nemo potest esse iustus per actum voluntatis, nisi prævio dictamine de honestate aequalitatis. Ergo iustitia complectitur in se perfectionem illam dictandi, adeoque erit virtus, quæ intellectus, quæ voluntatis.

RESPONDETUR. Imprimis, Argumentum multum probare: probat enim, nullam esse virtutem, quæ sit virtus, non nisi voluntatis, cum unaquæque requiratur præcognitum.

Directè autem. Concesso Anteced. Dist. Conf. Ergo iustitia complectitur in se vim illam dictandi, tanquam quid necessariò prærequisitum, applicansque objectum voluntati. Concedo Conseq. complectitur in se vim illam tanquam rationem suam, saltem partialiter formalem. Nego Conseq. Illa enim ratio saltem partialiter formalis, est alicujus virtutis, quæ sola habità, jam partialiter habetur virtus. Illo autem dictamine posito, nondum habetur partialiter ratio formalis iustitiae: Hæc enim non potest esse, quid commune injusto: cum tamen illa vis dictandi, etiam in injusto, quæ tali, reperitur: si enim non haberet dictamen de honestate iustitiae, per actum humanum, non esset injustus.

OBJICITUR 2. ex Buridano, apud Valent. disp. 5. q. 2. §. 4. Passiones appetitus sensitivi impediunt, quominus exerceatur opus iustitiae, ut immoderata cupiditas pecuniarum, ira erga creditorem. Ergo, ut superet omnes difficultates, ponenda erit iustitia, etiam in appetitu sensitivo.

RESPONDET Valent. Quod, ad virtutem pertineat quidem, superare difficultates ortas ratione materiae, huic virtuti debite, sed non ratione materiae aliis virtutibus debite; aliàs, si ad unamquamque virtutem spectabit superare quascunque difficultates ratione materiae, non dabitur jam locus aliis virtutibus, nec jam dabitur virtus specialiter opponibilis avaritiae, quæ pecunias appetit, &c. similia.

RESPONDETUR 2. Dupliciter potest considerari, quod ponatur virtus Iustitiae in potentia sensitiva. Primo, per modum occasionis imperandi iustitiam. Et taliter poni potest, etiam in appetitu sensitivo: Nam & passio sensitiva potest dare occasionem, ut imperetur formalis actus iustitiae vel injustitiae. Secundo, quoad ipsum formale exercitium v.g. iustitiae; sit in ipsa & ab ipsa potentia sensitiva: & sic, non potest poni iustitia in potentia sensitiva: quia actus iustitiae formalis, respicit objectum formale iustitiae; objectum autem formale iustitiae, excedit potentiam sensitivam: illa enim respicit coloratum, odorabile, tangibile, &c. Iustitia autem & honestas illius, nihil horum est. Quod si objectum formale iustitiae, potentia sensitiva attingere non potest, neque illius capax

erit.

DIFFI-